

Марчук Л. С., аспірант кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин
Науковий керівник: **Перерва П. Г.**, д.е.н., професор,
завідувач кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СПЕЦИФІКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інтелектуальний потенціал для будь-якого промислового підприємства дає змогу визначити галузь промисловості та місце у народному господарстві держави. Промислові підприємства, в свою чергу, поділяються на добувні та обробні (в залежності від споживання сировини). При цьому, добувні та обробні промислові підприємства теж мають розподіл на низку значних галузей, котрі формують національну економіку. Яскравим прикладом може слугувати обробна промисловість, до складу якої входять підприємства машинобудування, чорної та кольорової металургії, легкої, харчової промисловості (ці загальні галузі сегментуються в менші підгалузі, які теж поділяються певним чином) [1, с. 77].

Машинобудування, наприклад, включає важке машинобудування, ракетно-космічну галузь, транспортне машинобудування, автомобілебудування, залізничне машинобудування, авіабудування, суднобудування, тракторне машинобудування, хімічне та нафтохімічне машинобудування, виробництво устаткування для легкої та харчової промисловості, сільськогосподарське машинобудування, верстатобудування, електротехнічне машинобудування, точне машинобудування, металообробку, побутове машинобудування. До складу верстатобудування входять групи підприємств, що спеціалізуються на виробництві токарних, розточувальних, свердлувальних, фрезерувальних станків, тобто верстатів. Аналогічним чином відбувається перегрупування підприємств в залежності від ключового фактору, що відображає мету аналізу (машинобудівний комплекс охоплює близько двадцяти спеціалізованих галузей, яким характерна власна специфіка діяльності).

Саме машинобудівні підприємства створюють технічну та технологічну основу для розвитку підприємств всіх інших галузей промисловості, максимальної реалізації інтелектуального потенціалу окремих підприємств та країни в цілому. Підприємства машинобудування в основному входять до загальнодержавних, що спричиняє залежність від низки інших підприємств. Загалом можна вважати, що підприємства машинобудівної галузі територіально не закріплені, але негативним наслідком командно-адміністративної економіки є надмірна концентрація машинобудівних підприємств районах держави, що призводить до перевантаження регіональних екосистем. Підприємства

розміщуються поблизу джерел сировини та споживача. Також в даній сфері бізнесу є такі напрямки, які сильно залежать від природних умов, а саме: морське та річкове суднобудування [1-3].

У залежності від специфіки підприємницької діяльності машинобудівного комплексу повинен бути сформований власний потенціал, виходячи з наступних особливостей:

1) Заходи щодо підвищення ефективності використання основних виробничих фондів мають бути пріоритетними у підгалузях важкого машинобудування, бо загальна величина потенціалу формується за рахунок наявності технічного стану, прогресивності, інтенсивності використання машин та обладнання;

2) Заходи щодо підвищення ефективності використання та покращення кваліфікаційних та характеристик і збільшення чисельності персоналу будуть сприяти розвитку інтелектуального потенціалу, особливо в підгалузях точного машинобудування, де процеси носять трудоводомінуючий характер;

3) Маркетингові заходи, спрямовані на покращення збуту продукції – корисні для всіх галузей машинобудівного комплексу, проте, особливої актуальності вони набувають у автомобілебудуванні, верстатобудуванні, авіабудуванні, сільськогосподарському машинобудуванні (потенціал яких найбільше залежить від ринкових факторів).

Таким чином, перспективним є розширення асортименту продукції машинобудування, активізація процесів оновлення цієї продукції та технічного переоснащення галузей промисловості високоефективними автоматизованими системами [4, с. 55].

Література:

1. Микитюк Н. О., Нашкерська М. М., Тивончук О. І. Теорія економічного аналізу : конспект лекцій. Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2012. 196 с.
2. Касьянова Н. В., Солоха Д. В., Морева В. В., Белякова О. В., Балакай О. Б. Потенціал підприємства: формування та використання : підручник. Донецьк : Цифрова типографія, 2012. 257 с.
3. Маршалок М. С., Радько В. І., Нікітченко С. О. Потенціал та розвиток підприємства. Київ, 2014. 317 с.
4. Перерва П. Г., Марчук Л. С. Інтелектуальний потенціал як економічна категорія. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут". Економічні науки* : зб. наук. праць. Харків : НТУ "ХПІ", 2018. № 15 (1291). С. 53–63.